

מראי מקומות - סוכה

לז:

לאוכלו. וע' ר"ח, דלכאו' גרס להיפוך, דהדס אסור להריח בו, ואתרוג מותר, וביאר דבהדס גזרי' שמא יתלוש, אבל באתרוג אין לגזור שמא יתלוש ויאכלו, דהא לא שרית לי'. (ולכאו' הביאור הוא, דבסוכות מיירי, והא דאסור להריח ההדס בסוכות הוא רק היכא דהוא בהושענא, כמבואר מדבריו דלעיל, אבל בעצם מותר להריח ההדס קודם שהניחו בהושענא, אבל ביו"ט יש לגזור שמא יתלוש להריח בו. אבל באתרוג, דעשוי לאכילה, אין מה לחוש, דהא אסור לאכול מהאתרוג, שהרי הוקצה למצוותו, וע"כ אין לחוש שמא יתלוש.)

ה. אתרוג דלאכילה קאי, אי שרית לי' אתי למגזיי' פרש"י, ואף אם אכלו במחובה, אין לך תולש גדול מזה. וע' במג"א (שלו, יא), דכ' דאפשר דאין חייב עלי', דאין דרך תלישה בכך. וע' באור שמח (שבת כא, ו), דנקט דשי' רש"י הוא דחייב בכה"ג (ומדברי המג"א משמע קצת דאף בשי' רש"י שייך לומר דפטור), והק' מהא דמבואר במנחות (דף ע') דאין דרך אכילה בכך [לענין תרומה], ובתוספתא דשבת מבואר דאין דרך תלישה בכך, וא"כ ממ"נ אין שייך לחייבו בזה, והניח בצע"ג.

ו. הואיל ובמינו גבוה מכולם המאירי הביא ג' פירושים בזה, א', דהאילן שלו גבוה מכולם, ב', משום שהוא צריך שיהא יוצא מן האגד על כל אותן הנאגדים עמו. ג', שהוא גבוה מכולם בערך המעלה, דהלולב שנמרזו על החכמים הבלתי שלמים הוא גבוה מן הנרמזו באחרים שבאגד.

ז. והיכן היו מנענעין כ' הרמ"א (תרנא, יא) "וכל הנענועים אינן מעכבין ובאיזה דרך שנענע יצא בדיעבד". והק' המג"א (שם, ס"ק כב), הא אפי' אם לא נענע כלל יצא, וכ' דאם לא נענע טוב לחזור ולנענע. וכ' הפמ"ג (שם) דהגם שיש דברים דאף אם קיים הדין דאורייתא, מ"מ, אם לא עשאו כתיקון דרבנן לא יצא, אבל כיון דאי לקמן (מב) דמדאגביה נפק בי', משמע דודאי יצא. אבל מ"מ כ' דודאי יש מצוה דרבנן לנענע, והביא מהא דכ' האבודרהם דמה דאין מברכין על הנענועים הוא משום דכבר בירך על עיקר הנטילה, משמע דבעצם שייך לתקן ברכה על הנענועים ג"כ (משמע דכוונתו לתרץ קו' המג"א, דמה דכ' הרמ"א "לא יצא", היינו לא יצא ידי מצות נענועים שהיא מדרבנן). וע"ש דצייד עוד לומר דאולי יש לנענועים דין הלמ"מ (ומה שנקראים "דברי סופרים" הוא כמו שקרא הרמב"ם בכמה מקומות לדין הלמ"מ בשם דברי סופרים, דהיינו דבלי הסופרים לא היינו יודעים דין זה, אבל באמת דין תורה הוא (ולא קשה מה דאמר' מדאגבי' נפק בי', דמ"מ מצות נענוע אינו פרט של מצות נטילת לולב, אלא מצוה אחרת היא מהלל"מ).

א. לא לדוץ איניש לולבא בהושענא דלמא נתרי טרפי והוי חציצה

פ' רש"י, דהלולב משיר עלי ההדס והערבה ומשתיירין באגד וחוצצין בין מין למין ואינם אגודים יחד להיות לקיחה אחת. וק', הא קיי"ל דאיי"צ אגד, וא"כ איך יהיה החציצה, ופי' ר' אברהם מן ההר דאפי' לרבנן דס"ל דאיי"צ אגד, מ"מ הא יש לאגדו משום ואנוהו. וע' רש"ש דביאר כוונת הגמ' דהטעם הוא דאולי יהי' חציצה בין ידו להמינים, ובאמת יש לעי' למה רש"י לא פי' כן. וע' אבני נזר (או"ח תצב) שכ' דדוחק לומר דכוונת הגמ' משום הדין לכתחלה (וכמש"כ הרמ"ה), אלא כ' לחדש דכשחי' התורה הדין דצריך ליקח הג' מינין ביד א', ביאור הדבר הוא דהוי לקיחה אחת. וכ' דא"כ צריך להיות ראוי לאגד יד, ואם אינו ראוי לאגד יד, כיון שחוצצין העלין, א"כ פסול מטעם ר' זירא דכל הראוי לבילה וכו'.

ב. ואמר רבה לא ליגוז

הק' הכפות תמרים, למה צריך עוד לומר מימרא זו, מ"ש ממימרא דרבא לעיל. וכ' דה"א דמה שאנו חוששין דנתרי טרפי דערבה או הדס, ויש לחוש שמא עלי ההדס יחצצו בין הערבה ללולב, אבל אם החשש הוא רק משום עלי הלולב, אין לחוש, משום דמין במינו הוא, דחוצץ בין הלולב וא' מהמינים אחרים. ולכן חי' דיש לחוש אפי' לעלי לולב, דזה ג"כ חשיב חציצה. ועפ"ז כ' הערול"נ ליישב למה הרמב"ם והרי"ף הביאו רק הא דלא לדוץ, ולא הא דלא ליגוז, וכ' דכיון דהחי' במימרא דלא ליגוז הוא רק לרבה, והחי' של המימרא קמא הוא לרבא, לומר דאע"פ דיש לחוש דערבה והדס יחוצו בין המינים האחרים, מ"מ נחשב מין במינו ואינו חוצץ, וכיון דקיי"ל כרבא, הביא רק המימרא שהוא החי' לשיטתו.

ג. הדס של מצוה אסור להריח בו

פרש"י, דגמרי' מסוכה, דילפי' בפ"ק דחל שם שמים על עצי סוכה. והק' הכפות תמרים, איך ילפי' מסוכה, הא איכא למפרך מה לסוכה שכן נוהגת בז' ימים ולילות, משא"כ לולב דאינו אלא יום א'. ועוד, הא משמע מהגמ' דמדין מוקצה הוא, שהוא דין דרבנן, ולא מן התורה כמו עצי סוכה. וע' טור (או"ח ס' כא), דכ' דהמקור לדין זה הוא ממה שאסור לעשות כיסוי הדם ברגליו משום ביזוי מצוות.

ד. הדס במחובה מותר להריח בו

רש"י ביאר דבשבת בכל השנה איירי, ולכן מותר להריח הדס, דאין חשש שיתלוש, אבל באתרוג, יש לחוש שמא יתלוש

מראי מקומות - סוכה

לז: (המשך)

לצד שכנגדה, זה הוי הבאה. וע"ע בתוס' יו"ט שם מה שהביא מהמהרי"ל, דבאמת הסדר הוא מזרח דרום מערב צפון. אולם הביא עוד מהלבוש דהסדר הוא מזרח צפון מערב דרום, ע"ש מש"כ בביאור דבריו, ומה שהק' עליו.

ז. מוליך ומביא למי שהרוחות שלו... לעצור טללים רעים הק' הכפות תמרים, מאי ביניהו דהני לישני. ותני' די"ל דלמ"ד מוליך ומביא למי שהד' רוחות שלו, אינו צריך להוליך ולהביא לכל רוח ורוח מד' רוחות העולם, אלא מוליך למזרח ומביא למערב, ובהך הולכה והבאה סגי, דמי שמושל בב' רוחות הוא מושל בד'. אבל למ"ד דטעמא כדי לעצור רוחות רעות, צריך שיוליך ויביא לכל ד' רוחות לעצור רוחות רעות מכל הצדדים.

ח. מוליך ומביא למי שהרוחות שלו פרש"י במנחות (סב.), לצפון ודרום ומזרח ומערב. וע' מש"כ התוס' יו"ט כאן, דמש"כ רש"י שם דמתחיל בצפון, לכאו' לאו דוקא, דלמה לא יתחיל במזרח שהוא כנגד פניו, שלא צריך לפנות כלל. וגם מש"כ צפון דרום, וכו', ודאי לאו כסדרן נקטינהו, דהא כל פנות שאתה פונה אינו אלא לימין. אולם ע' בטהרת הקודש במנחות שם, שכ' דל"ק, דמה שהק' דלמה לא יתחיל במזרח, הא התנופה הי' במזרח המזבח, ופניו של המניף הי' נגד ההיכל למערב, כדי לקיים לפני ד', וא"כ הימין שלו הי' לצפון. ומש"כ רש"י דרום קודם למזרח, אפשר משום לשון הגמ' מוליך ומביא, והיינו בשתי רוחות שזה נגד זה, בזה שייך לומר מוליך ומביא, שההולכה צד זה, וכשהוא נוטה